

Bölüm 8

İNGİLİZCE ÖĞRETMENLERİNİN PANDEMİ SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: ZORLUKLAR, BAŞ ETME YOLLARI VE MESLEKİ GELİŞİMLERİ

Esmira MEHDİYEV¹
Canan KOÇ²

Çin'in Wuhan kentinde 2019 yılının Aralık ayında ilk kez ortaya çıkan ve tüm dünyayı etkisi altına alan Koronavirüs (COVID-19) Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir. Yaşamın her alanını etkileyen salgının önlenmesi için pek çok alanda çeşitli kısıtlamalara gidilmiştir. Dünya genelinde 1,5 milyardan fazla öğrenci salgın nedeniyle okul ve üniversitelerin kapanmasından etkilenmiştir (UNESCO, 2020). 2019-2020 eğitim öğretim yılının ikinci yarısında 194 ülkede okullar ülke genelinde kapatılmış, Türkiye'de de Mart ayının ikinci haftasında okullarda eğitime ara verilmiş ve acil olarak uzaktan öğrenme araçları ve imkanları kullanarak öğrenmenin sürekliliği sağlanmaya çalışılmıştır (TEDMEM, 2020). 23 Mart tarihi itibarıyla K12 okullarındaki 16 milyon öğrenci ve 800 bin öğretmen Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından düzenlenen ve uygulanan çevrimiçi eğitime geçmiştir. Aynı tarihte öğretme ve öğrenmeye alternatif bir seçenek olarak dijital bir eğitim portalı olan Eğitim ve Bilişim Ağı (EBA) ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) tarafından üç TV kanalı aracılığıyla sağlanan İnternet ve TV tabanlı uzaktan eğitim başlatılmıştır (MEB, 2020). Öğrenciler ve öğretmenler için yeni bir eğitim uygulaması olan uzaktan eğitim, öğrencilerin eğitime devam etmelerini sağlamış olmakla birlikte çeşitli zorlukları da beraberinde getirmiştir.

Uzaktan eğitim, öğrenme gruplarının birbirinden ayrıldığı ve etkileşimli iletişim sistemlerinin öğrencileri, eğitim kaynaklarını ve eğitimcileri birbirine bağlamak için kullanıldığı kurumsal bir örgün eğitim şeklidir (Simonson, 2003). Uzaktan eğitimde öğrenciler mesafe olarak uzakta olabildikleri zamansal olarak da uzakta olup, kendi programlarına uygun olarak istedikleri zaman diliminde

¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, emehdiyev@cumhuriyet.edu.tr

² Prof. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, canan.koc@yobu.edu.tr

bireysel hızlarında öğrenebilmektedirler. Öğrencilerin mesafe olarak uzakta olmalarının yanı sıra zamansal olarak da uzak olduğu durumlar, asenkron uzaktan öğrenme olarak, mesafe olarak uzakta olup, zamansal olarak eş zamanlı olduğu durumlar da senkron uzaktan öğrenme olarak tanımlanmaktadır (Kaplan ve Haenlein, 2016, Akt. Turan, 2019). İşman (2015) uzaktan eğitimi farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin, öğrenme öğretme faaliyetlerini, iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri ile gerçekleştirdikleri bir eğitim sistemi modeli olarak tanımlamaktadır. Uzaktan eğitim, bireylere kendi kendine öğrenme imkanını sağladığı için geleneksel eğitime göre daha esnek ve birey koşullarına uygulanabilir bir eğitimidir (İşman (2015). Geçen yıllar içerisinde uzaktan eğitim, internet teknolojilerinin de sağladığı avantajlar ile önce bilgisayar ortamında verilmeye başlanmış, daha sonra bağlantı hızlarının artması ve mobil cihazların gelişimi ile mobil eğitime doğru evrilmiştir (Telli Yamamoto ve Altun, 2020).

Küresel salgın nedeniyle uzaktan çevrimiçi eğitim tüm dünyada eğitimin devamlılığına olanak tanıyan, öğrencilere sınıf arkadaşları ve öğretmenlerle uzaktan da olsa iletişim halinde kalma ve dersleri takip etme fırsatı sunan önemli bir uygulama haline gelmiştir (Ferri, Grifoni ve Guzzo, 2020). Salgınla birlikte uzaktan eğitim kavramı acil uzaktan öğretim (AUÖ, Emergency Remote Teaching) olarak adlandırılan yeni bir boyut kazanmıştır (YÖKAK, 2021). “Acil uzaktan öğretim”, eğitimcilerin öğrencileriyle birlikte bir sınıfta fiziksel olarak bulunamayacakları durumlarda, kriz ya da acil durum süreçlerinde uzaktan öğretim çözümlerinin kullanılarak yüz yüze ortamlar için hazırlanmış öğretim programları, ders materyallerinin çevrim içi ortama taşınması olarak ifade edilmektedir (Shisley, 2020; YÖKAK, 2021). Shisley (2020), çevrimiçi öğrenmenin, acil uzaktan öğretime göre tasarım, hazırlık, yapı, öğretim materyalleri, öğrenci erişimi, öğrenme etkinlikleri, iletişim, değerlendirme gibi boyutlar açısından farklı özelliklere sahip olduğunu vurgulamaktadır. Diğer bir deyişle, acil uzaktan öğretim çevrimiçi olarak gerçekleşebilir ve çevrimiçi öğrenme ile benzer bileşenleri paylaşabilir, ancak tasarımı nedeniyle çevrimiçi öğrenmeden farklıdır.

Çevrimiçi uzaktan eğitim çözümlerinin benimsenmesine yönelik ani ihtiyaç, teknolojiye eşit erişim, bant genişliği, öğretmenlerin çevrimiçi öğretme kapasiteleri ve çevrimiçi teknolojilerin tüm öğrenci grupları için uygunluğu hakkındaki soruları ortaya çıkarmıştır (Czerniewicz vd., 2020). Uzaktan öğrenme sürecinde hangi teknoloji kullanılırsa kullanılsın, bu deneyimin her öğrenci için adil ve etkili olabilmesi için uzaktan öğrenme sürecinden önce dört boyutta hazır bulunuşluğun sağlanması gerekmektedir. UNESCO bu boyutları şu şekilde açıklamaktadır (TEDMEM, 2020): (1) Teknolojik hazır bulunuşluk: teknolojik araçların varlığı

ve kullanım durumu, (2) İçerik hazırbulunuşluğu; yeni öğrenme ortamlarına ve iletişim araçlarına uyarlanabilir içeriğin varlığı, (3) Pedagojik hazırbulunuşluk; öğretmenlerin, ebeveynlerin ve çocuğun bakımından sorumlu kişilerin uzaktan öğrenmeye geçiş için hazırlıklı ve yeterli olması, (4) İzleme ve değerlendirme hazırbulunuşluğu; izleme ve değerlendirme sistemlerinin yeni yaklaşımların etkililiğini değerlendirebilecek uyumluluğa ve deneyime sahip olması. Salgın nedeniyle pek çok ülkede bu hazırlıklar yapılmadan aniden uzaktan eğitime geçilmiştir. Maor ve McConney (2018), çevrimiçi öğretimde öğretmenlerin bazı becerilere ihtiyaçlarının olduğunu belirtmektedirler. Bunlar, içeriğin bir ekranda öğretilmesi ve iletilmesi; iki boyutlu (2-D) görüntüler kullanarak öğrencilerin meşgul edilmesi; dijital bir sınıfta etkileşimin kolaylaştırılması; uzaktan öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarının karşılanması; fiziksel olarak birlikte olmamalarına rağmen varlık duygusunun sürdürülmesi ve teknik zorlukları giderilmesi (Akt. Moorhouse, 2021).

Pandemi döneminde uzaktan eğitime ilişkin pek çok çalışmanın gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu çalışmaların bir kısmı yüksek öğretimde uzaktan eğitimin öğretim elemanları (Sekreter, İpekçi Çetin ve Kaya Samut, 2021; Aygün, Ulak ve Öznacar, 2022) ve öğrenci (Genç, Engin, ve Yardım, 2020; Türegün Çoban ve Kuyumcu Vardar, 2021; Acar Çiftçi, 2022) görüşlerine göre değerlendirilmesini kapsamaktadır. Kavuk ve Demirtaş (2021), Tümen Akyıldız (2020), Koçoğlu vd. (2020) ve Çavdar vd. (2022) pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin öğretmenlerin, Arık vd. (2021) öğrencilerin, Arslan, Görgülü Arı ve Hayır Kanat (2021) veli görüşlerini incelemiştir. Özdoğan ve Berkant (2020) tarafından yapılan çalışmada pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime ilişkin İl Milli Eğitim Müdürlüğü yetkilileri, okul yöneticileri, öğretmenler, okul psikolojik danışmanları, öğretim üyeleri, öğrenciler, veliler olmak üzere tüm paydaşların görüşleri incelenmiştir. Yapılan araştırmalarda elde edilen bulgular, uzaktan eğitim sürecinde ortam yetersizliği, erişim problemleri, teknolojik yetersizlikler, fırsat eşitsizliği, duyuşsal eksiklik, öğrencilerin derse aktif katılamamaları, öğrenci kontrolsüzlüğü, ölçme değerlendirme sorunları gibi çeşitli sorunların yaşandığını göstermektedir.

İngilizce öğretmenleri ve öğrencileri, diğer disiplinlerdeki akranlarıyla aynı zorlukların çoğuyla karşılaşmış olsalar da, dil eğitimine özgü başka sorunlar bulunmaktadır. Örneğin, öğrenciler ve öğretmenler arasındaki etkileşim, dil öğretiminin önemli bir parçası olarak görülür. Bu nedenle öğretmenler, çevrimiçi dil dersleri sırasında etkileşimi teşvik etmek ve kolaylaştırmak için belirli yeterliliklere ihtiyaç duyarlar (Moorhouse ve Kohnke, 2021). Özellikle yabancı dil

dersleri, dil yeterliliği için gerekli beceri ve bilgilerin karmaşık yapısı dolayısıyla, uzaktan öğretim yoluyla öğrenilmesi zor dersler arasında sayılmaktadır (Doğan, 2020). Yabancı dil derslerinde dil öğrenme kaygısını ortadan kaldırma, motivasyon sağlama, dört dil becerisini (dinleme, okuma, konuşma, yazma becerileri) öğrenciye kazandırma, diyalog oluşturma gibi unsurlar ön planda olduğu için yabancı dil öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde ne tür sorunlar yaşadığı tespit edilmelidir (Şahin ve Aykaç, 2022).

Civelek (2021) tarafından yapılmış olan çalışma sonuçları, Covid-19 salgını sırasında çevrimiçi öğretimi deneyimleyen Türk İngilizce öğretmenlerinin tutumlarının, literatürdeki ilgili araştırmaların bazı sonuçlarına ilişkin olarak beklendiği kadar olumlu olmadığını ortaya koymuştur. Bu araştırmada İngilizce öğretmenlerinin, uzaktan eğitim için yeterli bilgiye ve gerekli becerilere sahip olmadıklarından, çevrimiçi öğretimi etkili bir şekilde sunma konusunda kendilerini yeterli hissetmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Supriadi (2020), İngilizce öğretilerinin Covid-19 süresince TELL (Teknoloji Destekli Dil Öğrenimi) ilişkin algılarını incelerken, onların salgın sırası teknoloji kullanımına ilişkin tutumlarının tatmin edici olmadığını ortaya koymuştur. Öğretmenler uzaktan eğitim yerine yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin temel memnuniyetsizlikleri ise öğrencilerin öğrenme başarıları ile ilgilidir.

Eğitim alanındaki tüm bu değişimler ve sorunlar tüm dersleri etkilediği gibi yabancı dil öğretimini de etkilemiştir. Bu kapsamda İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları zorlukların, duyguların ve baş etme yollarının ve bu sürecin mesleki gelişimlerine etkisinin ortaya konmasının, İngilizce öğretmenlerinin mesleki gelişimlerinde ve uzaktan İngilizce öğretimi uygulamalarının iyileştirilmesi konusunda katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları zorluklara, duygulara, baş etme yollarına ve mesleki gelişimlerine katkısına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklara ilişkin görüşleri nelerdir?
2. İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları duygular nelerdir?
3. İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklarla baş etme yolları nelerdir?
4. İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitimin mesleki gelişimlerine etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma nitel araştırma türlerinden olgubilim (fenomenoloji) desenine göre tasarlanmıştır. Fenomenolojik araştırma, araştırmacının katılımcılar tarafından tanımlanmış şekliyle bir fenomenle ilgili bireylerin yaşanan deneyimleri betimlediği kaynağını felsefe ve psikolojiden alan bir araştırma desendir. (Creswell, 2015). Fenomenolojik yaklaşımda katılımcının kişisel deneyimleri, algılamaları ve olaylara yükledikleri anlamlar incelenmektedir (Baş ve Akturan, 2017). Fenomenolojideki temel sorunun bir kişi veya kişiler için bir olguya ait yaşanan deneyimin anlamı, yapısı ve özünün ne olduğudur (Sart, 2017). Bu çalışmada pandemi sürecinde İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları zorluklara, duygulara, başetme yollarına ve mesleki gelişimlerine katkısına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlandığı için fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın sürecinin aşamaları Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo1. Araştırma Süreci	
Araştırmanın Modeli	Nitel Araştırma
Araştırmanın Deseni	Fenomenoloji (Olgubilim)
Çalışma Grubu	<ul style="list-style-type: none">• Amaçlı Örneklem Yöntemi-Maksimum Çeşitlilik• MEB'e bağlı ilkokul, ortaokul ve lisede çalışmakta olan toplam 14 öğretmen
Veri Toplama Süreci	<ul style="list-style-type: none">• Görüşme formunun oluşturulması• Görüşme formunun uzman görüşüne sunulması ve yeniden düzenlenmesi• Zoom programı üzerinden yarı yapılandırılmış görüşmelerin gerçekleştirilmesi ve kaydedilmesi
Verilerin Analizi	<ul style="list-style-type: none">• Ses kayıtlarının yazıya aktarılması• Katılımcılarla görüşme teyitlerinin yapılması• Verilerin analizi<ul style="list-style-type: none">• Verilerin kodlanması• Temaların bulunması• Kodların ve temaların düzenlenmesi• Bulguların tanımlanması ve yorumlanması

Katılımcılar

Çalışma grubunun oluşturulmasında, çalışılan probleme taraf olacak bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmak (Yıldırım ve Şimşek 2016) için amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır.

Araştırmaya Sivas ilinde bulunan devlet okullarında, farklı kademelerde (ilkokul, ortaokul, lise) görev yapmakta olan farklı kıdeme sahip toplam 14 gönüllü öğretmen katılmıştır. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Katılımcılara İlişkin Bilgiler		
Demografik Bilgiler		f
Cinsiyet	Kadın	Ö1; Ö5; Ö7; Ö9; Ö12; Ö14
	Erkek	Ö2; Ö3, Ö4, Ö6; Ö8; Ö10; Ö11; Ö13
Kıdem	1-5	Ö.3; Ö7; Ö11
	6-10	Ö9
	11-15	Ö2; Ö12; Ö13
	16-20	Ö5; Ö6; Ö10; Ö14
	21-25	Ö4
	26-üzeri	Ö1; Ö8
Çalıştığı Okul Kademesi	İlkokul	Ö9
	Ortaokul	Ö5; Ö6; Ö7; Ö10; Ö11; Ö12; Ö14
	Lise	Ö1; Ö2, Ö3; Ö4, Ö8; Ö13

Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde kullanılan soruların oluşturulmasında belli aşamalar izlenmiştir. Maxwell (1996), araştırma sorularının neyi anlamayı istediğinizi, görüşme sorularının ise bu anlayışı kazanmak için insanlara sorulması gerekenleri içerdiğini belirtmektedir (Glesne, 2012). Araştırma sorularına uygun olarak hazırlanan görüşme sorularının kolay anlaşılabilir, açık uçlu ve odaklı (spesifik) olmasına, yönlendirici ve çok boyutlu olmamasına (Yıldırım ve Şimşek, 2016) özen gösterilmiştir. Bu ilkelere göre hazırlanan görüşme sorularının kapsam geçerliğini sağlayabilmek amacıyla sorular 2 uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda sorulara son hali verilmiştir.

Görüşmeler katılımcı öğretmenlerle birlikte belirlenen uygun zamanlarda, Zoom programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden önce katılımcılar araştırmanın amacı ve kapsamı konusunda bilgilendirilmişler ve görüşmenin kaydı için izinleri istenmiştir. Birebir yapılan görüşmeler yaklaşık 45-55 dakika sürmüştür. Bütün katılımcılarla görüşmelerin tamamlanmasının ardından

alınan kayıtlar transkript edilmiştir. Katılımcıların görüşlerini içeren yazılı doküman katılımcılara tekrar sunularak teyit ettirilmiştir. Maxwell (2018), nitel araştırmalarda geçerlik tehditlerini saf dışı bırakarak araştırmanın inanırlığını, güvenilirliğini artıran bazı önlemlerin alınabileceğini belirtmektedir. Bunlar zengin veriler, katılımcı teyidi, veri çeşitlemesi, yarı istatistik ve karşılaştırma gibi önlemlerdir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Analiz sürecinde ilk önce veriler kodlanmıştır. Verilerin kodlanması süreci genelde, araştırmacının veri setini birkaç defa okumasını ve ortaya çıkan kodlar üzerinde tekrar tekrar çalışmasını gerektirir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Kodlama süreci iki araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Kodlama sürecinde araştırmacılar sık sık kodlamaları karşılaştırmışlar farklı olarak kodlanan bölümler tekrar gözden geçirilerek kodlayıcılar arası uzlaşma sağlanmıştır. Kodlama sürecinden sonra tematik kodlama gerçekleştirilmiştir. Son olarak belirlenen temalara göre tüm içerik iki araştırmacı tarafından birbirinden bağımsız olarak tekrar kodlanmıştır ve kodlayıcılar arası uyumun belirlenmesinde Miles ve Huberman (2015) tarafından oluşturulan “Güvenilirlik=Görüş Birliği/(Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)” formülü kullanılmıştır. Buna göre %83 uyum sağlanmıştır.

BULGULAR

Görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucu, (1) Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar, (2) uzaktan eğitim sürecinde yaşanan duygular, (3) uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklarla baş etme yolları ve (4) mesleki gelişim temalarına ulaşılmıştır. Bu bölümde elde edilen temalar, alt temalar ve kodlar tablolarla sunulmaktadır. Alt temalarla ilgili örnek katılımcı ifadelerine yer verilmiştir. İngilizce öğretmenlerinin uzaktan İngilizce öğretiminde yaşanan zorluklara ilişkin görüşleri Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. İngilizce Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Zorluklara İlişkin Görüşleri

Alt Temalar	Kodlar	f
Teknolojiyle ilgili sorunlar	İnternet alt yapısı sorunları Sistemle (EBA) ilgili aksaklıklar Teknoloji donanımında yetersizlikler Bilgisayarda yaşanan sorunlar	Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12 Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13 Ö2, Ö4, Ö5, Ö10, Ö14 Ö.1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Öğrenme öğretme süreçlerinde yaşanan sorunlar	Yüz yüze etkileşimin olmaması İletişim zorluğu Öğrenme güçlüğü Derse katılmama Devamsızlık ve devamda sürekliliğin sağlanamaması Temel dil becerilerinin öğretiminde zorluklar Motivasyonsuzluk Öğrenci kontrolünün sağlanamaması Uzaktan eğitim uygulanmasında belirsizlik Ölçme ve değerlendirme	Ö1, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö13 Ö1, Ö3, Ö7, Ö4, Ö5, Ö8, Ö9, Ö12, Ö13, Ö14 Ö5, Ö11 Ö.1, Ö4, Ö6, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14 Ö4, Ö5, Ö6, Ö13 Ö1, Ö3, Ö9 Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö11, Ö14 Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13 Ö3, Ö4, Ö5, Ö12 Ö13
Hazırlıksız olma	Teknoloji kullanımında yetersizlikler Uzaktan eğitimle ilgili öğretmen bilgi eksikliği Uzaktan eğitimle ilgili öğrenci bilgi eksikliği	Ö1, Ö2, Ö3; Ö5, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14 Ö1, Ö2, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14 Ö5, Ö9, Ö11, Ö14
Fırsat eşitsizliği	Bilgisayarın olmaması Öğrenme ortamının sağlanamaması Köy ve ilçelerde yaşamanın dezavantajları Fiziki koşullar Ailedeki çocuk sayısı İnternet bağlantısının olmaması	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14 Ö2, Ö4, Ö7, Ö9, Ö13 Ö.3, Ö4, Ö13 Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13 Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14 Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14
Veli problemleri	Veli ilgisizliği Velilerin ders sürecine müdahaleleri	Ö8, Ö13, Ö14 Ö9, Ö14
Sorumluluğun artması	Evde yaşanan rol karmaşası Bilgisayar başında uzun süre kalma	Ö6, Ö9 Ö.11, Ö12

Tablo 3'e göre İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklara ilişkin görüşleri teknolojiyle ilgili sorunlar, öğrenme öğretme süreçlerinde yaşanan sorunlar, hazırlıksız olma, sorumluluğun artması, fırsat eşitsizliği, veli problemleri alt temalarını oluşturmaktadır. İngilizce öğretmenlerin görüşlerine göre teknolojiyle ilgili sorunlar, internet alt yapısı sorunları, sistemle (EBA) ilgili aksaklıklar, teknoloji donanımındaki yetersizlikler, bilgisayarda yaşanan sorunlar ve teknoloji maliyetinden oluşmaktadır. Teknolojiyle ilgili sorunlar, internet alt yapısı sorunları, sistemle (EBA) ilgili aksaklıklar, teknoloji donanımında yetersizlikler, bilgisayarda yaşanan sorunlardan oluşmaktadır. Öğrenme öğretme süreçlerinde yaşanan sorunlar, yüz yüze etkileşimin olmamasını, iletişim zorluğunu, öğrenme güçlüğünü, derse katılmamayı, devamsızlık ve devamda sürekliliğin sağlanamamasını, temel dil becerilerinin öğretimindeki zorlukları, motivasyonsuzluğu, öğrenci kontrolünün sağlanamamasını, uzaktan eğitim uygulanmasında belirsizliği ve ölçme ve değerlendirmeyi kapsamaktadır. Uzaktan eğitime hazırlıksız olma alt teması, teknoloji kullanımında yetersizlikler, uzaktan eğitimle ilgili öğretmen bilgi eksikliği, uzaktan eğitimle ilgili öğrenci bilgi eksikliği kodlarını kapsamaktadır. Fırsat eşitsizliği alt teması, bilgisayarın olmaması, öğrenme ortamının sağlanamaması, köy ve ilçelerde yaşamanın dezavantajları, fiziki koşullar, ailedeki çocuk sayısı, internet bağlantısının olmaması kodlarını kapsamaktadır. Veli ilgisizliği ve velilerin ders sürecine müdahaleleri veli problemleri teması altında yer almaktadır. Sorumluluğun artması alt teması ise evde yaşanan rol karmaşasını ve bilgisayar başında uzun süre kalma kodlarını içermektedir. Aşağıda katılımcı öğretmenlerin örnek ifadeleri sunulmaktadır.

Bazı öğrencilerin maddi durumu çok iyi değildi ve bu yüzden bilgisayarları yoktu. Ya da bilgisayar vardı ama kardeş sayısı çok olduğu için... Evde bir tane bilgisayar vardı, 1 tane velide telefon vardı ama 4 tane çocuk vardı. Öğrenciydi hepsi. Hem çalışma ortamı yetersizdi, hem de teknik cihaz olarak yetersizdi. Öğrencimiz günde 1-2 ders geliyordu, diğerlerine girmiyordu. Ben arayıp veliye ya da öğrenciye sorduğumda "Hocam, 2 saat ben giriyorum, 2 saat kardeşim giriyor. Çünkü bizde cihaz yok. Babam işe gidiyor, telefon onda. Evde bir tane eski masaüstü bilgisayar var. Oradan giriyoruz." Böyle bir zorluğumuz vardı. (Ö4)

Hem bilgi anlamında hem doğru dürüst bilgisayar kullanmayı bile bilmediğimizi fark ettim bu süreçte ben. Bunlar büyük zorluklardı. Öğrenciler, veliler sürekli arıyorlardı bizi. "Hocam biz ZOOM'u açamıyoruz, EBA'yı yükleyemiyoruz vb." Yardımcı olmak istiyorsun öğretmen olarak bizim de bilgimiz kısıtlı çünkü daha önce hiç kullanmadığımız bir sistem. (Ö5)

Küçük bir çocuğum var. Hem onunla ilgilenmek hem de uzaktan eğitim yapmak zorundayım. Dönemden kaynaklı olarak ben de çocuğumu okula (anasınıfına) gönderemedim. Kayınvalidem yardımcı oldu. Bu benim kendimle alakalı problemlerim ama diğer taraftan iki eşin de öğretmen olduğu durumlar var. Çocukları küçükse eğer çok sıkıntı, öyle ki böyle haberler de duyduk. Çocukların başına kötü şeyler geldi. Onun haricinde, biraz daha büyük olsa bu sefer de kendi sorumluluğumuzu yapalım derken diğer taraftan asıl sorumluluğumuzu unutuyoruz, yapamıyoruz. En büyük problem buydu. (Ö6)

Benim okulum da biraz dezavantajlı bir okul. Öğrencilerin maddi durumu pek iyi değil. O yüzden internet erişimlerinde çok ciddi sıkıntılar vardı. Katılım durumları çoğu sınıfta %50'yi geçmedi. Bazı sınıflarda %10'a kadar düştüğü oldu. Birçok öğrenciye bu süreçte ulaşamadık. Telefonla iletişim kurmaya çalıştık. Onla da bazen ulaşamadık. Baya bir kaybımız var aslında...(Ö12)

Bir tek benim değil bence bütün öğretmenlerin yaşadığı bir şey- motivasyon çok önemli bir şey ve öğrencilerin motivasyonuna uzaktan eğitim maalesef ki ciddi derecede etki ediyor. Teknolojik aksaklık, etkileşim, sınıf ortamında öğrenci ile göz göze gelmek bile önemli. Mesela ilk ders baktınız ki çok derse katılan bir öğrenci. Sürekli aktif olan, soru soran, düşünme becerilerini sürekli kullanan bir öğrenci bir baktınız ki katılmıyor, morali bozuk (Ö7).

Çocuk her ne kadar eğlenmeye çalışsa da olmuyor. O yüzden çok büyük bir motivasyon eksikliği de vardı. Hem benim açımdan, hem de öğrenci açısından. Canlı derse girmeme isteği bence herkeste var yani. (Ö11)

Malum evlerde çocuklar aileleriyle yada geniş aileyle birlikte yaşıyorlar. Isınma problemi olanlar aynı ortamda bulunmak zorunda oluyorlar. Kamera'dan ziyade mikrofonu bile açtıramıyoruz bazen. İşte çocuk sesleri, yetişkin sesleri, hepsi birbirine karışıyor. Kendi odası olmayan çocuklar oluyor. Kendine has bir çalışma ortamı olmayan. (Ö13)

Telaffuz yok denecek kadar az. Çocuklar yazdıkları gibi okuyorlar. Hepsini tek tek düzeltme şansımız olmuyor. Sınıf ortamında misal öğrenciyi tahtaya çıkarıp konuşturuyorduk. Kendini tanıt gibi... ya da sayılarla ilgili soru sormak falan. Online ortamda bunu yapamadık. Veli yanlarında olduğu için veliden destek alıyorlar.(Ö9)

İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları duygulara ilişkin görüşleri Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4. İngilizce Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşadıkları Duygulara İlişkin Görüşleri		
Alt Temalar	Kodlar	f
Panik/Korku	Pandemi süreci Tepkisiz öğrenci profili Sağlık sorunları Öğretmeme	Ö2, Ö4, Ö5 Ö2 Ö5 Ö9
Kaygı	Üniversite sınavlarıyla ilgili belirsizlik Başarısız olma ihtimali Evlere kapanma Yeni deneyim Pandemi süreci	Ö1 Ö8, Ö12 Ö5 Ö4, Ö5 Ö4,
Çaresizlik	Çözüm arayışı Uzaktan eğitimle ilgili yetersizlik Derse katılımın azalması Öğrenciyle iletişim kuramama Verimsiz ve faydasız olma	Ö1,Ö3 Ö5, Ö11 Ö2, Ö3, Ö4, Ö11, Ö14 Ö3, Ö5, Ö11, Ö10,,Ö14 Ö2, Ö14
Umutsuzluk	Uzaktan eğitime hazırlıksız yakalanma Öğrencilerin derse bağlanamaması Derslere katılımın azalması Öğretmeme Niteliksiz eğitim Öğrencilerin teknoloji kullanımında yetersizliği	Ö2, Ö11 Ö11 Ö12, Ö14 Ö12 Ö2 Ö3
Bıkkınlık	Derslerin ciddiye alınmaması Zamanın geçmemesi	Ö2 Ö2
Endişe	Öğrencilere faydalı olamama Teknoloji kullanımında deneyimsizlik	Ö12, Ö13 Ö5
Üzüntü	Sosyalleşme sorunları Öğrencileri tanımama Sürecin uzaması	Ö13 Ö7 Ö13
Coşku	Teknoloji kullanımında yeterlilik Öğrenci katılımı	Ö3 Ö6
Özlem	Öğrencilerle yüz-yüze interaktif derslerin yapılamaması	Ö1, Ö11

Tablo 4'te İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde panik/korku, kaygı,

çaresizlik, umutsuzluk, bıkkınlık, endişe, üzüntü, coşku ve özlem gibi duyguları yaşadıkları görülmektedir. Yaşadıkları duygulara ilişkin örnek ifadeler aşağıda sunulmaktadır.

Evlere kapanmış olmak ve bunun eğitimi bu şekilde etkilediğini görünce ne yapacağımı bilememek kaygıya sebep oldu. Az önce de dediğim gibi aslında biraz şok olmuş gibiydik. Yani -kendi adıma konuşuyorum- hissettiğim şey oydu. Ne yapacağımı bilemediğim, sanki böyle onca sene eğitim almamışım veya hiç öğretmenlik yapmamışım gibi hissettim.(Ö5)

Yeri geliyor gündelik hayattan soru soruyorsunuz, yeri geliyor çocuğun sıkıntısını gözünden anlıyorsunuz. Ya da çocukların dikkati dağıldığında biraz daha dersi az yapıyorsunuz. Ya da öğrenci size bir şeyler anlatmak isteyecek, gözünüze bakacak vb. Bunları yapamadık. Tam anlamıyla yani kelime anlamıyla çaresizlik yaşadım. Teslim oldum buna. (Ö10)

O çaresizlikten, o umutsuzluktan dolayı. Yani böyle düşündüğüm zamanlar bile oldu. Bu süreci bu şekilde yapamayacağım. Ben de çünkü kendimi yıpratıyorum. Konuşuyorum ama hiç geri dönüt yok. Bir de evde gerçekten çok zor çocukla bu uzaktan eğitimi yapabilmek. Bütün herkes size göre kendini ayarlamak zorunda ekrandakiler. Bu yüzden, istifa mı edeyim yoksa ücretsiz izin mi alayım diye düşündüm. Yani böyle çaresizlik çok yaşadım gerçekten bu dönemde. (Ö14)

Bende en çok yarattığı umutsuzluk diyebilirim. Çaresiz hissetme. Kendini verimsiz ve faydasız hissetme. Çünkü normal şartlarda 35 öğrenciye hitap edebilirken bu pandeminin başlarında 17-18 öğrenciye (yarı yarıya) düştü. Gün geçtikçe bu bıkkınlık ve verimsizlik daha da arttı. (Ö2)

İlk başlarda, ben de hem yeni mezun bir öğretmen olarak hem de yeni bir sisteme –uzaktan eğitim sistemine- dâhil olarak çok coşkulu başladım. Düşüncem şu yönde idi. Teknolojik aletlerle aramız çok iyi olduğu için interaktif bir şekilde ders işleme planlarım vardı benim. Zaten üniversite hayatımda da gördüğüm veya bireysel çalışmalarında da kazandığım Web 2 araçları; ”Limnu White board”, “Padlet” gibi araçların ben planlamasını yaptım. Bunları kullanarak, ben öğrencilerimi bir kademe daha ilerletmeyi düşünüyordum. Bu sadece dönemin başındaki düşüncem idi. Zaman geçtikçe, bu coşkularım birazcık daha umutsuzluğa kaydı diyebilirim. (Ö3)

... ama gerçekten çok okulu özledim çünkü tahtaya hemen, anında –öğrenciler soru sorduklarında- tahtayı kullanmak, tahtaya bir şeyler yazmak, çizmek veya göstermek...(Ö1)

İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklarla baş etme yollarına ilişkin görüşleri Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. İngilizce Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Zorluklarla Baş Etme Yollarına İlişkin Görüşleri		
Alt Temalar	Kodlar	f
Veli işbirliği ve desteği	Whatsapp gruplarının oluşturulması Velilere ulaşma Okul Aile Birliği desteği	Ö1, Ö2, Ö4, Ö9, Ö11, Ö13 Ö1, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14 Ö4
Okul Yönetimi desteği	Öğretmenlerle işbirliği Öğrenci devamsızlıklarının takibi Ders programlarının düzenlenmesi Öğretmen-veli görüşmelerinin sağlanması Bilgisayar laboratuvarı Veli işbirliği	Ö1, Ö5, Ö7 Ö1, Ö7 Ö6, Ö11, Ö13, Ö14 Ö6, Ö7 Ö3, Ö11 Ö7, Ö8
EBA uygulamaları	EBA destek noktaları EBA ders materyallerinden yararlanma EBA internet desteği	Ö3, Ö5, Ö6, Ö11, Ö12 Ö2, Ö7 Ö3, Ö11
Öğretim süreçlerinin düzenlenmesi	Konularla ilgili temel bilgilerin verilmesi Öğrenci merkezli dersler Ekstra derslerin yapılması Oyun ve şarkılar Ders sürelerinin kısaltılması; esnek program uygulanması Dijital kaynakların kullanımı	Ö2 Ö3 Ö7 Ö1, Ö7, Ö8 Ö6, Ö7, Ö11, Ö12 Ö2, Ö5, Ö6
Farkındalık oluşturma	Öğrencilerin bilgilendirilmesi Velilerin bilgilendirilmesi	Ö3, Ö4, Ö5, Ö8 Ö3, Ö4
MEB, Belediye ve Valilik İşbirliği ve Desteği	Öğrencilere teknolojik cihaz desteği Ücretsiz internet bağlantısı MEB Hizmet içi eğitimler Köprü projesi	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12, Ö13, Ö14 Ö3, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10,, Ö14 Ö5 Ö4
Öğretmen desteği	Destek fonu oluşturulması Evlerde bilgisayarların kurulumu Whatsapp grupları Okuldaki bilgisayarların tamiri Özel görüşme	Ö4, Ö7, Ö13 Ö4 Ö4, Ö11, Ö13 Ö4, Ö13 Ö3, Ö4
Meslektaş işbirliği	Bilgi paylaşımı İngilizce öğretmenler zümresi Meslektaştan yardım alma	Ö5, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13 Ö5, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13 Ö5, Ö11

Tablo 5'te İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlarla baş etme yollarının, veli işbirliği ve desteği, okul yönetimi desteği, EBA uygulamaları, öğretim süreçlerinin düzenlenmesi, farkındalık oluşturma, MEB, Belediye ve Valilik işbirliği ve desteği, öğretmen desteği ve meslektaş işbirliği olduğu görülmektedir. Veli işbirliği ve desteği alt teması Whatsapp gruplarının oluşturulması, velilere ulaşma, Okul Aile Birliği desteği kodlarından oluşmaktadır. Okul yönetiminin, öğretmenlerle işbirliği, öğrenci devamsızlıklarının takibi, ders programlarının düzenlenmesi, öğretmen-veli görüşmelerinin sağlanması, bilgisayar laboratuvarı oluşturma, veli ile işbirliği sağlama gibi destekler sunduğu ifade edilmektedir. EBA uygulamaları alt temasında yer alan kodlar şöyledir; EBA destek noktaları, EBA ders materyallerinden yararlanma, EBA internet desteğidir. Konularla ilgili temel bilgilerin verilmesi, öğrenci merkezli dersler, ekstra derslerin yapılması, oyun ve şarkılar, ders sürelerinin kısaltılması; esnek program uygulanması, dijital kaynakların kullanımı öğretim süreçlerinin düzenlenmesinde yer alan kodlardır. MEB, Belediye ve Valilik İşbirliği ve Desteği alt teması öğrencilere teknolojik cihaz desteği, ücretsiz internet bağlantısı, MEB hizmet içi eğitimler, köprü projesini kapsamaktadır. Velilerin bilgilendirilmesi ve öğrencilerin bilgilendirilmesi kodları farkındalık oluşturma alt temasında yer almaktadır. Öğretmen desteği, destek fonunun oluşturulmasını, evlerde bilgisayarların kurulumunu, Whatsapp grupları, okuldaki bilgisayarların tamiri, özel görüşmeleri kapsamaktadır. Bilgi paylaşımı, İngilizce öğretmenler zümresi ve meslektaştan yardım alma meslektaş işbirliği alt temasına ait olan kodlardır.

WhatsApp grupları oluşturduk. Her sınıf için, her şube için. Çocuklara dersin başlangıcını falan haber verdik. "Çocuklar, derse gelelim. Birlikte eğlenelim." gibisinden... Çocukları mesajlarla derse çekmeye çalıştık (Ö11)

Milli Eğitimden illa ki oldu. Pandeminin ilk zamanlarında değil ama ilerleyen süreçlerde bilgisayar yardımı falan oldu. Okulda kendi arkadaşlarımız da... internet temin ettiğimiz veya para toplayıp bilgisayar/tablet alıp, yada okulda atıl durumda olan bilgisayarları tamir edip, düzenleyip çocuklara faydalandırdığımız oldu süreç içerisinde.(Ö13)

Türkiye'nin farklı noktalarındaki zümre arkadaşlarım dersem belki daha doğru olacak. Facebook'ta bununla alakalı bir çok gruba dahilim. İngilizce öğretmenliği destek grubu, bilmem... bu tür birbirimize destek olacağımız zümre grupları var mesela, oradan da ZOOM hakkında pek çok şey öğrendiğimi söyleyebilir açıkçası. Mesela bir öğretmen bir sıkıntısını paylaşıyordu. Atıyorum, o sıkıntıyı ben de yaşamışımıdır. Altta bununla alakalı bazı öneriler yazıyorlardı. Ö 11:

mesela bir kelime alıştırmayı mı yaptık konuyla ilgili hemen bir şarkı dinliyoruz. Öğrencinin ilgisini çekiyoruz. Derse dönüyor. Bunu normalde sınıf ortamında bu kadar çok yapmıyorduk ama uzaktan eğitim olduğunda öğrencinin ilgisini çekebilmek, dersten kopmalarını önlemek amacıyla bunu yapıyordum. Oyunlar oynuyorduk. Bu şekilde yaptık. Derste daha çok ilgilerini çekmeye çalıştım. Ö 7:

Teknolojik anlamda bilgi sahibi olan, okulumuzdaki bilgisayar öğretmeni gibi veya yakın çevremde biraz daha olaya hâkim olan kişilerle iletişime geçmek benim ilk etapta yaptığım şeydi. “Nasıl yaparım, hangi uygulamayı kullanabilirim?” vb. Bunun dışında, özellikle sosyal medyadaki değişik şehirlerden İngilizce öğretmenleri ile iletişime geçtik. (Ö5)

İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişimlerine etkisine ilişkin görüşleri Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. İngilizce Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinin Mesleki Gelişimlerine Etkisine İlişkin Görüşleri		
Alt Temalar	Kodlar	f
Mesleki gelişime katkısı olmadı		Ö2, Ö9
Öz değerlendirme Olumlu/ olumsuz	Eksiklerin farkına varma	Ö5
Teknolojik beceriler	Dijital ders materyallerinin kullanımı Teknolojik becerilerin gelişmesi/ WEB 2.0 Araçları	Ö1, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12 Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14
Mesleki Gelişim Olanakları	MEB’in öğretmenlere yönelik eğitimleri ÖRAV’in eğitimleri Uluslararası sertifikalı programlar Ücretsiz kütüphaneler Bireysel gelişim seminerleri	Ö3, Ö5, Ö6, Ö13 Ö6 Ö13 Ö3

Tablo 6’ya göre İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişimlerine etkisine ilişkin görüşleri, mesleki gelişime katkısı olmadı, öz değerlendirme, teknolojik beceriler, mesleki gelişim olanakları alt temalarını oluşturmaktadır. İki katılımcı İngilizce öğretmeni uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişime etkisi olmadığını belirtmiştir. Dijital ders materyallerinin kullanımı, WEB 2.0 araçları teknolojik beceriler alt temasında yer almaktadır.

Mesleki gelişim olanakları alt teması, MEB'in öğretmenlere yönelik eğitimleri, ÖRAV'in eğitimleri, Uluslararası sertifikalı programlar, ücretsiz kütüphaneler, bireysel gelişim seminerleri kodlarını kapsamaktadır. Aşağıda alt temalara ilişkin örnek ifadeler sunulmaktadır.

Mesleki açıdan bir katkı sağladığımı düşünmüyorum. Şöyle, ben sınıfta nasıl anlatıyorsam yine online derste de o şekilde anlatıp o şekilde şey yaptım. Sadece sistemi daha rahat kullanabildim, o. Yani yoksa mesleki açıdan hani "çocuklara da bunu online öğretince daha iyi öğrendiler ya da daha başarılı oldular diyeceğim bir alan yok. (Ö9)

Bu süreç içerisinde kendini geliştirmek isteyen öğretmenlere fırsatlar atıldı hocam. Uluslararası üniversiteler sertifika programları açtılar. Hizmet içi eğitim için bakanlığımızın yine online eğitimleri oldu. Yani yüz yüze olup da ulaşamayacağımız, erişemeyeceğimiz bir çok imkan aslında ayağımıza geldi. (Ö13)

Mesleki gelişim konusunda bu dijital kaynakları kullanma, oyunlar hazırlama biraz daha fazla zamanımı aldı aslında. Benim de hoşuma gitti. Oyunlar, daha basit içerikler, çocukların hızlıca dikkatini çekecek görsel materyaller falan internet üzerinden hazırlamak, bunları öğrendim aslında. Daha önce çok sık kullandığım bir şey değildi. Daha çok sınıf ortamındaki malzemeleri değerlendiriyordum. (Ö12)

Uzaktan eğitime geçtiğimizden beri gerçekten akıllı tahta uygulamalarını sürekli kullanıyoruz. Bunlara, çeşitli görsel materyaller arıyoruz çünkü uzaktan eğitimde öğrenciye sadece sözel şeyler sunamıyoruz. Bu açıdan mesleki gelişimimize çok olumlu olduğunu düşünüyorum çünkü uzaktan eğitim sürecinde öğrencinin derse ilgisini çekebilmenin sınıf ortamında farklı olup burada çekebilme yöntemlerini araştırıyoruz, yapmaya çalışıyoruz. Onları derste bir konunun daha çok öğreticiliği nasıl iyi olur diye öğrenmeye çalışıyoruz.(Ö7)

Bunun dışında, Milli Eğitim Bakanlığı'nın yine yaptığı interaktif çalışmalar vardı -daha doğrusu- uzaktan eğitim çalışmaları vardı (mesleki çalışmalar). Onlardan da birkaç tanesine katıldım derslerde İngilizce kullanımı, karşılaşılan zorluklar tarzında birkaç tane böyle çevrimiçi kurslar aldım. Birde "ÖRAV" diye Garanti Bankasının sponsorluğunda yapılan bir öğretmen vakfı var. Onların da yine çalışmalarına katıldım ve gayet verimli geçti diyebilirim. (Ö6)

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Öğrenme ve öğretim süreçlerinin kilit aktörleri olan öğretmenler, pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinden, psikososyal destek ve dijital okuryazarlık ihtiyaçları ile öğrencilere ulaşabilme ve canlı dersleri yürütmede karşılaştıkları

zorluklar başta olmak üzere çeşitli açılardan etkilenmişlerdir (ERG, 2020). Pandemi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini inceleyen farklı araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Kavuk ve Demirtaş (2021), araştırmalarında öğretmenlerin, yaşadıkları zorlukların başında öğrencilerin teknolojik aletler bakımından büyük oranda yetersizlikleri olduğunu ve uzaktan öğrenme için internet bağlantısı sorunlarının fazlalığını ifade ettikleri sonuçlarına ulaşmışlardır. Ayrıca fırsat eşitsizliği, EBA sisteminin yetersizliği, öğrencilerin derse aktif katılamamaları, teknik aksaklıklar, velilerin sürece fazlasıyla dâhil olmaları öğretmenlerin yaşadıkları diğer önemli sorunlar olarak belirtilmiştir. Tümen Akyıldız (2020) tarafından yapılan çalışmada da pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitim çalışmalarıyla ilgili İngilizce öğretmenlerinin görüşleri incelenmiştir. Araştırmada, pandemi sürecinde İngilizce öğretiminde öğrenci, öğretmen, teknoloji ve veli kaynaklı bazı problemlerin yaşandığı bulgularına ulaşılmıştır. Özdoğan ve Berkant (2020) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin zamandan bağımsızlık, mekandan bağımsızlık, zaman kazanımı, öğrenme ortamı işlevselliği, farkındalık kazanımı, duyuşsal kazanım ve hastalıktan korunmayı uzaktan eğitimin avantajları; ortam yetersizliği, erişim problemleri, fırsat eşitsizliği oluşturma, duyuşsal eksiklik, öğrenci kontrolsüzlüğü, ölçme değerlendirme sorunları, eğitim modeli uygunsuzluğu ve sistem hatalarını dezavantaj olarak belirtmişlerdir. Bu çalışmada ulaşılan bulgulara göre, İngilizce öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde teknolojiyle ilgili, öğrenme öğretme süreçleriyle ilgili, hazırlıksız olma, sorumluluğun artması, fırsat eşitsizliği ve velilerle ilgili sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

MEB'in yürüttüğü ve geliştirdiği erişim uygulamalarına karşın içinde bulunduğu koşullar nedeniyle uzaktan eğitime erişemeyen, erişme imkânı olsa bile yine içinde bulunduğu koşullar nedeniyle uzaktan eğitim araçlarını etkin izleyemeyen öğrencilerin olduğu belirtilmektedir (Salman, 2021). Uzaktan eğitime erişim konusunda en fazla problem yaşanan durumların; öğrencilerin internetlerinin olmaması, öğrencilerin donanımsal araçlarının yetersizliği, velilerin teknolojik bilgi eksikliği, öğrencilerinin bireysel özellikleri sebebiyle uzaktan eğitime erişim konusunda sıkıntı yaşandığı (Demir ve Kale, 2020) ifade edilmektedir. Öğretmen ve öğrenci açısından teknolojik hazırbulunuşluğun düşük olması uzaktan eğitim sürecinin etkililiğini azaltmaktadır. Bu çalışmada fırsat eşitsizliği kapsamında, öğrencilerin bilgisayarlarının olmaması, uygun öğrenme ortamlarının sağlanamaması, köy ve ilçelerde yaşamının dezavantajları, fiziki koşullar, ailedeki çocuk sayısı, internet bağlantısının olmaması gibi sorunlar dile getirilmiştir. Bu sorunların öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine etkin katılımlarını olumsuz

etkilediği belirtilmiştir. ERG'in (2020) eğitimi izleme raporunda, pandemi sürecinin, Türkiye'de ve dünyada eğitim sistemlerinin kırılmasını ve tüm çocukların eğitim hakkının güvence altında olmadığını daha görünür kıldığını ve eğitime erişimdeki eşitsizliklerin, alınan tüm tedbirlere ve uygulamalara rağmen özel önlem gereken çocuklar için derinleştiği belirtilmektedir. Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları dezavantajların öğretmen açısından da bir takım sonuçlara yol açtığı görülmektedir. Mutluer ve Bavlı'nın (2022) yaptıkları çalışmada dezavantajlı durumun, uzaktan öğretimde öğretmenlerin öğretim sürecini planlama, programı ihmal etmek zorunda kalma ve etkili ölçme değerlendirme gibi konularda yaşadıkları öğretimsel zorlukların yanı sıra; kaygı ve üzüntü gibi bireysel zorluklarla da karşılaşmalarına neden olmaktadır.

Araştırmada, öğrenme öğretme süreçlerinde yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerin, yüz yüze etkileşimin olmaması, iletişim zorluğu, öğrenme güçlüğü, derse katılmama, devamsızlık ve devamda sürekliliğin sağlanamaması, temel dil becerilerinin öğretiminde zorluklar, motivasyonsuzluk, öğrenci kontrolünün sağlanamaması, uzaktan eğitim uygulanmasında belirsizlik, ölçme ve değerlendirme konularında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En çok vurgulananlar ise etkileşimin olmaması ve iletişim sorunudur. İngilizce derslerinde öğrenciler ve öğretmenler arasındaki etkileşim, dil öğretiminin önemli bir parçası olarak görülmektedir. Bu nedenle öğretmenler, çevrimiçi dil dersleri sırasında etkileşimi teşvik etmek ve kolaylaştırmak için belirli yeterliliklere ihtiyaç duyarlar. Uzaktan İngilizce öğretiminde etkileşimin olmaması öğrenme öğretme süreçlerini olumsuz etkileyen önemli bir olumsuzluk olarak görülebilir. Uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerin incelendiği farklı araştırmaların da ortaya koyduğu velilerle ilgili problemler (Kavuk ve Demirtaş, 2021; Çavdar vd., 2022), bu çalışmada da vurgulanmıştır. İngilizce öğretmenleri veli ilgisizliğini ve velilerin derslere müdahalelerini yaşanan güçlükler arasında görmüşlerdir.

İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde en sık yaşadıkları duygular kaygı, çaresizlik, umutsuzluk ve panik olmuştur. Bıkkınlık, endişe, üzüntü ve özlem yaşadıklarını belirttikleri diğer duygulardır. İngilizce öğretmenlerinin genellikle olumsuz duygular yaşadıklarına dair görüşleri dikkat çekicidir. Teknoloji kullanımında yeterlilik ve öğrenci katılımından dolayı yaşanan coşku ise sadece iki kez ifade edilmiştir. Salgın döneminde uzaktan eğitime yönelik yapılan bazı araştırmalar da benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Örneğin, Kabapınar vd., (2021) öğretmen ve velilerin sürece yönelik olarak üzüldüklerini, kaygı duyduklarını ve çaresiz hissettiklerini bulmuşlardır. Mutluer ve Bavlı'nın (2022) çalışmasında da öğretmenlerin kaygı ve üzüntüyü bireysel zorluklar olarak

ifade ettikleri görülmektedir. Salgın sürecine kadar herhangi bir uzaktan eğitim deneyimi olmayan öğretmenler, salgınla birlikte birdenbire kendilerini bilgisayar ekranlarının önünde öğretimi gerçekleştirirken bulmuşlardır. Genel olarak salgın nedeniyle yaşanan stresle birlikte, öğretmenler uzaktan eğitim sürecine adapte olmaya ve yaşadıkları zorluklarla baş etmeye çalışmışlardır. Beklentileri karşılama, öğrencilere erişme ve yetişme çabaları kaygı, çaresizlik gibi olumsuz duyguları yaşamalarına neden olmuştur.

İngilizce öğretmenleri, uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklarla baş etmede veli işbirliği ve desteğinin, okul yönetimi desteğinin, EBA uygulamalarının, öğretim süreçlerinin düzenlenmesinin, farkındalık oluşturma, MEB, Belediye ve Valilik işbirliği ve desteğinin, öğretmenin desteğinin, meslektaş işbirliğinin etkili olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Koşar ve Bakır 'ın (2022) çalışmalarında öğretmenlerin, uzaktan eğitimde yaşanan sorunların çözümlerini sistem, ders ve iletişim; eğitimin geleceğine ilişkin iletişim, süreç ve aile kategorilerinde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Salgın döneminde acil uzaktan eğitime geçiş pek çok ülkede öğretmenleri bir takım zorluklarla karşı karşıya bırakmıştır. Bu zorlukların üstesinden gelinmesi için kimi ülkelerde öğretmenleri desteklemek için çeşitli uygulamalar hayata geçirilmiştir. MEB tarafından da öğretmenlere yönelik bilişim ağırlıklı uzaktan eğitim mesleki gelişim programları uygulanmıştır (Çetinkaya Aydın, 2020). İngilizce öğretmenlerinin çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişimlerine olumlu etkisinin olduğunu belirtirken iki öğretmen herhangi bir etkisinin olmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Dijital ders materyallerinin kullanımı ve teknolojik becerilerin gelişmesi öğretmenlerin mesleki gelişim kapsamında vurguladıkları konulardır. Öğretmenlerin bir kısmı MEB'in öğretmenlere yönelik eğitimlerinin, ÖRAV'ın eğitimlerinin, uluslararası sertifikalı programların, ücretsiz kütüphanelerin, bireysel gelişim seminerlerinin kendileri için mesleki gelişim olanaklarını oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Pandemi sürecinde uzaktan eğitim gibi ani ve yeni uygulamaların yarattığı zorluklarla baş etmede mesleki gelişim programlarının önemi üzerinde durmak gerekmektedir. Yaşanan süreçle birlikte öğretmenler zorunlu olarak teknolojik yeterliliklerini geliştirmişlerdir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda şu öneriler getirilebilir:

Öğretmenlerin teknolojik yeterliliklerinin geliştirilmesi için etkili hizmet öncesi ve hizmet içi programlar geliştirilmeli, uygulanmalı ve etkileri incelenerek yeniden düzenlenmelidir.

Öğrencilerin teknolojik yeterliliklerinin ve öz düzenleme becerilerinin geliştirilmesi için ilkokul programlarından itibaren gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Teknolojiye ve diğer kaynaklara erişim bakımından bölgesel farklılıklar ve fırsat eşitsizlikleri giderilmeli, eğitimde kapsayıcılık ilkesi her koşulda dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acar-Çiftçi, Y. (2022). Yüksek öğretimde acil eşzamanlı çevrimiçi öğretime ilişkin öğrenci deneyimleri. *Journal of Qualitative Research in Education*, 30, 70-106. doi: 10.14689/enad.30.4
- Arık, S., Karakaya, F., Çimen, O. ve Yılmaz, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim hakkında ortaöğretim öğrencilerinin görüşlerinin belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(2), 631-659.
- Arslan, K., Görgülü Arı, A., Hayır Kanat, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ulakbilge*, 57, 192-206. doi: 10.7816/ulakbilge-09-57-03
- Aygün, B., Ulak, H. ve Özncar, B. (2023). Salgın döneminde yükseköğretimde acil uzaktan öğretime geçiş sürecinin değerlendirilmesi: KKTC örneği. *Journal of Qualitative Research in Education*, 33, 216-248. doi: 10.14689/enad.33.863
- Baş, T., Akturan, U. (2017). Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Cengiz, E. ve Daşdemir, İ. (2022). Okul yöneticilerinin uzaktan eğitime ve bu süreçte yaptıkları çalışmalara ilişkin düşünceleri. *Journal of Qualitative Research in Education*, 31, 204-222. doi: 10.14689/enad.31.1609
- Cheung, A. (2021). Language teaching during a pandemic: A case study of Zoom use by a secondary ESL teacher in Hong Kong. *RELC Journal. Epub*, 1-16. DOI: 10. 1177/0033688220981784.
- Civelek, M., Toplu, I., and Uzun, L. (2021). Turkish EFL teachers' attitudes towards online instruction throughout the Covid-19 outbreak. *English Language Teaching Educational Journal*, 4(2), 87-98
- Czerniewicz, L., Agherdien, N., Badenhurst, J., Belluigi, D., Chambers, T., Chili, M., de Villiers, M., Felix, A., Gachago, D., Gokhale, G., Ivala, E., Kramm, N., Madiba, M., Mistri, G., Mgqwashu, E., Pallitt, N., Prinsloo, P., Solomon, K., Strydom, S., . . . Wissing, G. (2020). A wake-up call: Equity, inequality and Covid-19 emergency remote teaching and learning. *Postdigital Science and Education*, 2(3), 946-967. <https://doi.org/10.1007/s42438-020-00187-4>
- Çavdar, M., Yılmaz, A., Aydın, A. ve Aksoy, A. (2022). "Covid-19 salgınının eğitime yansımaları konusunda öğretmen görüşleri", *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 8(58):1618-1636
- Çetinkaya Aydın, G. (2020). COVID-19 salgını sürecinde öğretmenler. (TEDMEM). <https://tedmem.org/covid19/covid-19-salgini-surecinde-ogretmenler>.
- Demir, S., Kale M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, Covid-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(8), 3445-3470. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44492>
- Doğan, Y. (2020). Üniversite öğrencilerinin uzaktan çevrimiçi yabancı dil öğrenmeye yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18, 1, 483-504
- ERG. (2020). Öğrenciler ve eğitime erişim. Eğitim İzleme Raporu 2020. Sabancı Üniversitesi
- Erol, M. ve Erol, E. (2020). Koronavirüs pandemisi sürecinde ebeveynlerin gözünden ilkokul öğrencileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49, 529-551.
- Ferri, F., Grifoni, P ve Guzzo, T. (2020). Online learning and emergency remote teaching: Opportunities and challenges in emergency situations. *Societies*, 10(4), 86.

Güncel Eğitim Bilimleri Araştırmaları VII

- Genç, S.Z., Engin, G. ve Yardım, T. (2020). Pandemi (Covid-19) sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin lisansüstü öğrenci görüşleri, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 134-158.
- Glesne, C. (2012). Nitel araştırmaya giriş. (A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- İşman, A. (2015). Öğretim teknolojileri ve material tasarımı. Ankara: Pegem Akademi
- Kabapınar, Y., Kanyılmaz, B. M., Ören Koçhan, N., Atik, U. (2021). Öğretmen ve velilerin gözünden öğrencilerin uzaktan eğitime katılımlarının öyküleri: "Uzaktan eğitim mi, uzakta kalan eğitim mi?". *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1): 79-98 (e-ISSN 2791-6391); DOI: 10.29228/mutead.6
- Kavuk, E., Demirtaş, H.(2021). COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan öğretimde yaşadığı zorluklar. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi (e-upad)*, 1(1), 55-73. Doi: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.20>
- Koçoğlu, E., Ulu Kalın, Ö., Tekdal, D., Yiğen, V. (2020). "Covid-19 pandemisi sürecinde Türkiye'deki eğitime bakış" *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) Vol:6, Issue: 65; pp:2956-2966
- Koşar, D. ve Bakır, N. (2022). COVID-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim deneyimleri. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(4), 2231-2245.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Şentürk Barışık, C., Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim*, 49/1, 293-322.
- Maxwell, J. A. (2018). Nitel araştırma tasarımı -Etkileşimli bir yaklaşım (M. Çevikbaş, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2020). Korona virüse karşı eğitim alanında alınan tedbirler. <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma, desen ve uygulama için bir rehber. (S. Turan, Çev. ed.). Ankara: Nobel yayıncılık.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2015). Nitel veri analizi (Çev. Ed Sadegül Akbaba Altun ve Ali Ersoy). Ankara: Pegem Akademi
- Moorhouse, B. L. (2021): Beginning teaching during COVID-19: newly qualified Hong Kong teachers' preparedness for online teaching, *Educational Studies*, DOI: 10.1080/03055698.2021.1964939
- Moorhouse, B. L., Kohnke, L. (2021). Responses of the English Language-Teaching Community to the COVID-19 pandemic. *RELC Journal*, 52(3) 359-378. DOI: 10.1177/00336882211053052
- Mutluer, Ö. ve Bavlı, B. (2022). Dezavantajlı ilköğretim görev yapan sınıf öğretmenlerinin perspektifinden acil durum uzaktan öğretim uygulamaları. *Journal of Qualitative Research in Education*, 30, 47-69. doi: 10.14689/enad.30.3
- Özdoğan, A. Ç., Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49, 1, 13-43.
- Salman, U. A. (2020). Türkiye'de koronavirüsün eğitime etkileri - III |Uzaktan eğitimin ilk iki haftası nasıl geçti? ERG. <https://www.egitimreformugirisimi.org/turkiyede-koronavirusun-egitime-etkileri/> Erişim tarihi: 01.11.2020.
- Salman, U. A. (2021). Arka plan: Uzaktan öğrencilik ERG. <https://www.egitimreformugirisimi.org/arka-plan-uzaktan-ogrencilik/> Erişim tarihi: 23.03.2023.
- Sanjaya Mishra, Sidhartha Sahoo & Shriram Pandey (2021) Research trends in online distance learning during the COVID-19 pandemic, *Distance Education*, 42:4, 494-519,
- Sart, G. (2017). Fenomenoloji ve yorumlayıcı fenomenolojik analiz. F. N. Seggie & Y. Bayyurt (Ed.), Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları. Ankara: Anı.
- Sekreter, M. S., İpekçi Çetin E., Kaya Samut P., (2021). Covid 19 pandemisi ile başlayan acil uzaktan eğitim sürecinin öğretim elemanları perspektifinden değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 11(3), 444-455. <https://doi.org/10.5961/jhes.2021.464>

Güncel Eğitim Bilimleri Araştırmaları VII

- Shaikh,G., Özdaş F (2022). Uzaktan Eğitim Sürecinde İngilizce Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Nitel Bir Analiz. AJER - Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, 7(1), 59-91
- Shisley, S. (2020). Emergency remote learning compared to online learning. Learning Solutions. <https://learningsolutionsmag.com/articles/emergency-remote-learning-compared-to-online-learning> Erişim tarihi: 23.03.2023.
- Simonson, M. (2003). Distance education: Sizing the opportunity. Quarterly Review of Distance Education, 4(4), VII.
- Supriadi,Y., Nisa,A.A., Wulandari,S. (2020). English Teachers' Beliefs on Technology Enhanced Language Learning: A Rush Paradigmatic Shift during Covid-19 Pandemic. Pancaran Pendidikan FKIP Universitas Jember 9, 2, 47-58.
- Şahin, H. ve Aykaç, N. (2022). Covid-19 (pandemi) sürecinde yabancı dil öğretmenlerinin uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. Trakya Eğitim Dergisi, 12(2), 1087-1105
- TEDMEM. (2020). COVID-19 sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri. TEDMEM Analiz Dizisi 7, Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Telli Yamamoto, G., Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. Üniversite Araştırmaları Dergisi, Nisan 2020, Cilt 3, Sayı 1, Sayfa: 25-34
- Tümen Akyıldız, S. (2020). Pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitim çalışmalarıyla ilgili İngilizce öğretmenlerinin görüşleri (bir odak grup tartışması). *Rumeli DE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 679-696. DOI: 10.29000/rumelide.835811.
- Turan, Z. (2019). E-öğrenme, kuram, uygulama ve araçlar. S. Şendağ (Ed.). *Öğretim teknolojileri: Etkili ve eğlenceli öğrenme deneyimi tasarımı rehberi*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Türegün-Çoban, B. & Kuyumcu-Vardar, A. (2021). Evaluation of distance English language teaching education during COVID-19 pandemic from the perspectives of ELT student teachers and their instructors. *Journal of Pedagogical Research*, 5(3), 198-220. <https://doi.org/10.33902/JPR.2021371746>
- UNESCO (2020). COVID-19 Education response global education coalition school closures caused by Coronavirus (COVID-19). COVID-19 Education Response <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/globalcoalition>.
- WHO. (2020). Coronavirus disease (-19) Pandemic. World health Organization. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- Xie, J., Gulinna, A., Rice, M. E., Griswold, D. E. (2021). Instructional designers' shifting thinking about supporting teaching during and post-COVID-19, Distance Education, 42:3, 331-351, DOI: 10.1080/01587919.2021.195630
- Yıldırım, A. ve H. Simsek (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin yayıncılık.
- YOKAK. (2021). Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/pandemi-doneminde-uzaktan-egitim/>